

Η επίδραση της χριστιανικής πίστεως στους αγωνιστές για τη ελευθερία της Πατρίδας

Αφιέρωμα / 1821-2021: Ανάσταση του Γένους

Ηρακλής Ρεράκης, Καθηγητής Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Καθώς εορτάζουμε τα (200) χρόνια από την ηρωική Επανάσταση των Ελλήνων κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας για την ελευθερία μας από τον βαρύτατο τουρκικό ζυγό αλλά και καθώς πλησιάζουμε στον ετήσιο εορτασμό του έπους του '40, σκεφτήκαμε να αφιερώσουμε το σημερινό μας άρθρο στην τεράστια επίδραση της Ορθόδοξης χριστιανικής μας πίστεως στην καλλιέργεια αλλά και στη διατήρηση του υψηλού ηρωικού φρονήματος των Ελλήνων αγωνιστών.

Το φρόνημα αυτό, ως γνωστό, επηρέαζε συνεχώς την ένταση, τον ενθουσιασμό και την έκβαση του υπέρ της ελευθερίας αγώνα, γενικά, αλλά και κάθε μάχης ή σύρραξης με τον εχθρό, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να επικρατήσει να λέγεται στο εξής, όχι πως «οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες», αλλά «πως οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες».

Η ορθόδοξη χριστιανική Εκκλησία, κατά βάση, εύχεται και ενισχύει, με κάθε

πνευματικό της μέσο, την επικράτηση τόσο της εσωτερικής ειρήνης όσο και της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου, ζητώντας στις προσευχές της από τον Θεό να προστατεύει τον λαό Του από επιθετικούς πολέμους (επέλευσιν βαρβάρων και επιδρομάς εθνών) αλλά και από εμφύλιους πολέμους.

Αναγκάζεται, όμως, να ανέχεται, να στηρίζει και να ευλογεί, «κατ' οικονομίαν», ως «έλαττον κακό», τους απελευθερωτικούς και αμυντικούς πολέμους, στους οποίους ο λαός της συμμετέχει, αναγκαστικά, καταδυναστευόμενος ή προκαλούμενος, προκειμένου να ανακτήσει ή να υπερασπίσει την ελευθερία της Πατρίδας.

Έτσι, ο ιερός κλήρος συμμετέχει πάντοτε στους αμυντικούς πολέμους και βρίσκεται στο πλευρό των αγωνιστών.

Μάλιστα, ο Μ. Αθανάσιος αναφέρει για τις απώλειες (φόνους) αντιπάλων κατά τις πολεμικές συρράξεις: «Φονεύειν ουκ έξεστιν, αλλ' εν πολέμοις αναιρείν τους αντιπάλους και έννομον και επαίνου άξιον. Ωστε το αυτό κατά τι μεν και κατά καιρόν ουκ έξεστι, κατά τι δε και ευκαιρώς αφίεται και συγκεχώρηται».

Το «έννομον και επαίνου άξιον», βέβαια, δεν εκφράζει τη χριστιανική πίστη, αλλά την Πολιτεία, στις ανάγκες της οποίας, ο λαός του Θεού -που είναι ο ίδιος λαός με τον λαό της Πολιτείας- είναι παρών για να υπερασπίσει τα ιερά και τα όσια του γένους.

Στην ίδια κατεύθυνση βρίσκεται και ο 13^{ος} Κανόνας του Μ. Βασιλείου, ο οποίος τονίζει πως οι φόννοι που γίνονται στους πολέμους δεν καταλογίζονται ως φόννοι.

Ταυτόχρονα, όμως, επειδή η χριστιανική πίστη δεν δικαιώνει ούτε τον πόλεμο αλλά, προπαντός, ούτε τον φόννο, σε όσους φονεύουν στον πόλεμο επιβάλλει τριετή αποχή από την θεία Κοινωνία.

Οι αμυντικοί ή απελευθερωτικοί πόλεμοι, ωστόσο, στην ιστορία της Ρωμιοσύνης ήταν πολλοί και πάντοτε είχαν, όχι μόνο πολιτικό αλλά και θρησκευτικό χαρακτήρα, αφού οι εχθροί της πολιτείας ήταν και εχθροί της χριστιανικής πίστεως.

Γι' αυτό, άλλωστε, οι σχετικοί ύμνοι της Εκκλησίας εύχονται και αιτούνται νίκες των βασιλέων (κυβερνητών, εκπροσώπων του λαού) εναντίον των βαρβάρων εισβολέων και διαφύλαξη του πολιτεύματος, διά του Σταυρού του Χριστού: «Σώσον, Κύριε, τον Λαόν Σου κι ευλόγησον την κληρονομίαν Σου, νίκας τοις βασιλεύσι κατά βαρβάρων δωρούμενος και το σον φυλάττων, δια του Σταυρού Σου, πολίτευμα».

Τα όπλα, επομένως, ευλογούνται από την Εκκλησία για τη συμμετοχή των αμυνομένων υπέρ βωμών και εστιών, υπέρ της Ελευθερίας και της ανεξαρτησίας της χώρας, από κάθε επίδοξο εχθρό, που επιδιώκει την υποδούλωσή της.

Η ορθόδοξη Εκκλησία, ακόμη, ενώ εύχεται για την ειρήνη, ευλογεί, διαχρονικά, τους τίμιους και ένδοξους αμυντικούς και απελευθερωτικούς αγώνες και τις ηρωικές θυσίες των αγωνιστών, «για του Χριστού την Πίστη την Αγία και της Πατρίδας την Ελευθερία», ευχόμενη, «εν ενί σώματι και μια καρδία», υπέρ της άνωθεν ειρήνης, της βοήθειας του ευσεβούς ημών Έθνους και της ευοδώσεως και ενισχύσεως του φιλοχρίστου ημών Στρατού.

Ο ιερός Κλήρος, μαζί με την Παναγία, τον Άγιο Δημήτριο και όλους τους αγίους, οπλισμένος με τον θώρακα της πίστεως, βρισκόταν πάντοτε, αγέρωχος, από την περίοδο της Τουρκοκρατίας έως και τους αγώνες του '40, σε όλες τις μάχες που διεξάγονταν σε όλη τη χώρα, δίπλα στους ηρωικούς αγωνιστές και ενέπνεαν,

ενθάρρυναν, εμπύχωναν, ενίσχυναν και τόνωναν το φρόνημά τους.

Αμέτρητα είναι τα θεία σημεία, τα θαύματα, οι οπτασίες και, γενικά, τα εξ' Ουρανού μηνύματα που έβλεπαν και βίωναν οι αγωνιστές, αγωνιζόμενοι τον αγώνα του δικαίου, της ειρήνης και της ελευθερίας, που κάποιοι εχθροί ήθελαν και σκόπευαν να τους αφαιρέσουν.

Χιλιάδες είναι οι διηγήσεις των μαχητών, για τα «μεγάλα κατορθώματα της πίστεως» και τις θαυματουργικές επεμβάσεις του Θεού, που μαρτυρούν ότι στις κρίσιμες στιγμές, άλλαζαν την έκβαση πολλών μαχών και έφερναν την επιτυχία, τη σωτηρία και τη νίκη -ανέλπιστα- στην ελληνική πλευρά.

Ο Απ. Πάυλος αναφέρει μεταξύ άλλων ότι «οι άγιοι πάντες, διὰ πίστεως, κατηγωνίσαντο βασιλείας..., έφυγον στόματα μαχαίρας, εγενήθησαν ισχυροί εν πολέμω, παρεμβολάς έκλιναν αλλοτρίων. Τοιγαρούν και ημείς, τοσοούτον έχοντες περικείμενον ημίν νέφος μαρτύρων, όγκον αποθέμενοι πάντα και την ευπερίστατον αμαρτίαν, δι' υπομονής τρέχωμεν τον προκείμενον ημίν αγώνα, αφορώντες εις τον της πίστεως αρχηγόν και τελειωτήν Ιησούν (Μετάφραση: Οι άγιοι Πάντες με την πίστη κατατρόπωσαν βασιλεία, διέφυγαν τη σφαγή, έγιναν, από αδύνατοι, ισχυροί στον πόλεμο, έτρεψαν σε φυγή εχθρικά στρατεύματα... Έχοντας λοιπόν γύρω μας τόσο μεγάλη στρατιά Μαρτύρων, ας τινάξουμε από πάνω μας κάθε φορτίο και την αμαρτία, που εύκολα μας εμπλέκει κι ας τρέχουμε με υπομονή το αγώνισμα του δύσκολου δρόμου που έχουμε μπροστά μας. Ας έχουμε τα μάτια μας προσηλωμένα στον Ιησού, που μας έδωσε την πίστη, την οποία και τελειοποιεί) (Εβρ. ια' 33-ιβ' 2).

Όλοι γνωρίζουμε ότι πολλούς από τους απελευθερωτικούς πολέμους και τα επαναστατικά κινήματα, για τη λύτρωση των Ελλήνων, από τη δουλεία των Οθωμανών αλλά και πολλές από τις αντιστασιακές επιχειρήσεις κατά των Γερμανών και των Ιταλών κατακτητών του 1940, είχαν την ευλογία και τη στήριξη Επισκόπων, Μονών και Κληρικών.

Η Εκκλησία, επίσης, βοηθούσε τους αγωνιστές, διά της τονώσεως και ενισχύσεως της πίστεώς τους, να υπερβούν τον φόβο και την απειλή του θανάτου, που караδοκούσε σε κάθε πολεμική σύρραξη.

Ελάχιστοι ήταν εκείνοι που δεν φορούσαν τον Σταυρό και δεν ξεκινούσαν τις ατέλειωτες μάχες με μια εκ βαθέων προσευχή στον Χριστό, στην Παναγία και στους Αγίους, που τους πρόσφερε θάρρος, προστασία, υπομονή και ψυχική δύναμη.

Έχουμε, επίσης, πολλούς στρατιωτικούς αγίους, όπως ο Άγιος Γεώργιος, ο Άγιος Δημήτριος, οι Άγιοι Θεόδωροι, Στρατηλάτης και ο Τήρων, ο Άγιος Μηνάς και

άλλοι, οι οποίοι μας έδειξαν τον δρόμο, αφού οι ίδιοι αγωνίστηκαν και πετύχαιναν, με τη βοήθεια του Θεού, τις νίκες τους κατά των τυράννων και των εχθρών της πίστεως και της πατρίδας.

Πολλοί αυτοκράτορες, επίσης, όπως ο Μέγας Κωνσταντίνος, ενθαρρύνθηκαν, στον αγώνα κατά των αντιπάλων, μέσα από θείες οπτασίες. Είναι γνωστό το όραμα του Μεγάλου Κωνσταντίνου την παραμονή της κρίσιμης μάχης. Μέσα στο καταμεσήμερο είδε στον ουρανό έναν φωτεινό Σταυρό, περικυκλωμένο από αστέρια και με τη φράση: «Εν Τούτω Νικά», δηλαδή, με αυτόν τον Σταυρό, να νικάς.

Ωστόσο, η χριστιανική πίστη δεν θέλει τον Χριστιανό φιλοπόλεμο αλλά φιλειρηνιστή. Ο Απ. Παύλος αναφέρει: «Αν είναι δυνατόν, με όλους τους ανθρώπους να ειρηνεύετε, όσο εξαρτάται από σας» (Ρωμ. ιβ' 18).

Όταν, όμως, δέχεται επίθεση η Πατρίδα και κινδυνεύει και η εξωτερική και η εσωτερική ελευθερία, ο Χριστιανός δεν μπορεί να επιλέγει την ομόνοια και την ειρήνη, αλλά τη δικαιοσύνη και την αλήθεια.

Φωτεινό παράδειγμα έδωσε ο μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσάνθος, ο οποίος, το 1940, που η Ελλάδα δέχτηκε την δόλια επίθεση της Ιταλίας, απέστειλε άμεσα στον ελληνικό λαό το Διάγγελμα της Ιεράς Συνόδου, που εξέφραζε και τόνιζε το χριστιανικό χρέος: «... Όλα τα τέκνα της Πατρίδος, ευπειθή εις τα κελεύσματα Αυτής και του Θεού, θα σπεύσουν, εν μια ψυχή και καρδία, να αγωνισθούν υπέρ βωμών και εστιών και της ελευθερίας και τιμής και θα συνεχίσουν, ούτω, την, απ' αιώνων πολλών, αδιάκοπον σειράν των τιμίων και ενδόξων αγώνων και θα προτιμήσουν τον ωραίον θάνατον από την άσχημον ζωήν της δουλείας ...».

δημοσιεύτηκε στην εφημ. «Ορθόδοξη Αλήθεια» στις 20-10-2021

<https://bit.ly/3wjfrYX>